

Měli by nám křesťanští publicisté říkat, koho máme volit?

Úvahy | 20.8.2017 @ 1.38

Strašně jsem se vyděsil a myslel jsem, že se mi to zdálo. Byl to takový hrom, takový ohromný, děsivý prd, co nám sem papeženská řít vypustila! Musel hódně zatlačit, aby si tak hrozitánsky usral... zázrak, že mu to neroztrhlo prdel i břich. (Luterův komentář k papežově snaze zasahovat do politiky za použití Jana 21,15)

Nesnadná etická dilemata

Nikdy se mi nelíbilo, když se duchovní míchali do politiky. Komentáře křesťanských publicistů často přednášené jakoby *ex cathedra* pro okruh příznivců jsem pokládal a stále pokládám za velmi dobrý způsob kompromitace evangelia. V roce 2013 jsem o tom s vervou psal a loňského podzimu jsem s nelibostí sledoval markantní příklon amerických evangelikálů k Trumpovi. O roli křesťanských denominací během posledních prezidentských voleb v USA píše poučně Miloš Mrázek v posledním Dingiru (1/2017), K jeho shrnutí dodám jen pro zajímavost, že politické agitace v Trumpův prospěch se dopustil i generální superintendent Assemblies of God George O. Wood. V předvolební výzvě Wood Trumpa sice přímo nezmínil, je však zřejmé, že okamžik prezidentských voleb v USA pokládal za okamžik rozhodný pro svobodu vyznání v USA a z textu velmi jasně vyplývá, že pokračování demokratické administrativy s Clintonovou v čele by svobodu ohrozilo, zatímco Trumpovo zvolení by ji bývalo zachránilo.

Woodův článek byl mezi letničními přeposlán jako naléhavá modlitební potřeba. Modlit se za politiku je jistě bohublá (byť úmorná) disciplína, zde se však informovaný čtenář mohl cítit poněkud hystericky tlačení k modlitbám za výhru člověka, který se projevoval jako kandidát silně nevhodný pro prezidentský úřad, natož pro poroučení největšímu jadernému arzenálu na světě. Wood například píše:

Ask yourself when you vote in the 2016 election: Would this candidate for president or the senate be more likely to appoint or vote to confirm a person with a pro-life and pro-marriage position as between a man and a woman? Would the presidential candidate be more likely to appoint people who will uphold the protection of the free exercise of religion, or erode it further?

V tomto úryvku je doporučení volit Trumpa jasně obsaženo. Apeluje se na zvolení kandidáta, který (1) nebude podporovat potraty (Clintonová byla pro), (2) nebude podporovat LGBT (demokratická administrativa jejich integraci aktivně podporovala) a (3) prosadí náboženskou svobodu. K těmto třem bodům bych jen krátce uvedl toto:

- Clintonová plánovala podpořit federální financování potratů. Potraty jsou však problémem degenerace svědomí a sebeúcty, který se nevyřeší jejich zdražením, protože dotyčné z prvního světa na ně většinou mají. Problém nedomyšlených pro-life machinací pak je to, že mohou vést k děsivějším důsledkům, než jsou potraty (např. úmrtnost matek, které již mají děti) a paradoxně povede k většímu počtu neplánovaných těhotenství, které řada žen stejně bude řešit potratem, čímž se počet zabitých nenarozených dětí zvětší, nikoli zmenší.
- Pokud jde o problémy s LGBT, předešlu jen, že pokládám za v podstatě správné, když profesionální fotograf, který veřejně nabízí své služby, dostane pokutu, že odmítl fotit na svatbě gayů, protože se dopustil diskriminace. Pokud chceme v sekulárním státě požadovat svobodu vyznání a projevu bez diskriminace, musíme totéž zajistit i druhým
- U náboženské svobody pak jde spíše o problém privilegií. Když se u nás řekne „ztráta náboženských svobod“, představíme si komunisty, mučení a žalář. V USA to znamená zatím ztrátu daňových zvýhodnění a s tím spojený finanční kolaps monstrózních křesťanských organizací. Hovoříme tu o ztrátě privilegií, jimž se křesťanské organizace těší, ne o ztrátě osobních náboženských svobod. I to byl důvod, proč se řada progresivních evangelikálních teologů necítila při představě pokračování demokratické administrativy v existenčním ohrožení. Jako příklad vezměme Rogera Olsona a Scota McKnighta, kteří upozorňovali na nevýhody, které by Trumpovo prezidentství přineslo.

O tom všem by bylo mnoho co psát. Za zmínku by možná stála i otázka postoje k Izraeli. Obamova administrativa svůj postoj synchronizovala s levicovou západní Evropou, která nemá s agresivní izraelskou politikou velkou trpělivost. Nyní chci říci jen to, že tato dilemata nejsou jednoduchá. Člověk může být křesťan a při tom nebýt součástí pro-life aktivismu, péct s čistým svědomím lesbám dorty, zastávat levicový názor a podporovat vznik samostatného palestinského státu na Izraelem okupovaných územích.

Religious right – Náboženská pravice

Někteří to ale viděli jinak. Evangelikálové volili Trumpa, oslavovali jeho zvolení, tvrdili, že to všechno předem věděli a na den díkuvzdání mu s orchestrální chvalozpěvkou zazpívali nový worship song – Make America Great Again! Toto všechno je samozřejmě excelentní demonstrací selhání duchovního a morálního kompasu dotyčných křesťanských vůdců. Tak moc si zošklivili liberály, tak moc jim Obama nevoněl, tak moc se jim znelíbila myšlenka přerodu USA v sekulární sociální stát, že dali s velkými ovacemi hlas člověku bez zkušeností, bez normálního kontaktu s okolním světem, bez jakéhokoli duchovního zázemí, avšak naopak s narušeným morálním a etickým profilem.

I v čechách se lze setkat s tím, že někdo své biblicko teologické přesvědčení pokládá za klíč k řešení složitých etických a právních dilemat. V USA bychom hovořili o tzv. „religious right“ (náboženská pravice), což je volné pravicové (republikánské) politické hnutí, které se snaží co

nejtěsněji seskupit pod sebe voliče z řad evangelikálů. Velmi jednoduše řečeno: co konzervativní evangelikál, to republikán/pravičák a nyní i trumpista. U nás podobná uskupení vznikají kolem konzervativní pravice, kterou kdysi představovala Klausova ODS. Jako „insider“ pamatuji z úst emeritního biskupa AC eschatologicky podbarvené proroctví z doby Klausova druhého prezidentského období, které říkalo, že dokud bude Klaus prezidentem, bude v České republice dobře, ale pak že se to začne lámat k horšímu, čili k nástupu mnohdy dychtivě očekávaných událostí ve stylu vulgárního pretribulacionistického premilenialismu typu Left Behind. Toto proroctví se nenaplnilo, došlo však přece k jistému menšímu, leč zřetelnému posunu, který by bylo možné jako plíživý sešup do premileniálních pekel interpretovat:

Do epistokratických pekel?

Volby do PSPČR v říjnu 2013, čili sedm měsíců poté, co skončilo Klausovo druhé funkční období a Zeman se ujal úřadu, neměly jasného vítěze. Ten, kdo v nich však zcela přesvědčivě vyhrál, byly nesystémové či protisystémové strany. Sečteme-li počet mandátů, které získala KSČM (33), ANO (47) a Úsvit (14), dostaneme číslo 94. K tomu přičítáme KDU-ČSL (14), jejíž politika je sice křesťanům blízká, avšak zcela nezapadá do tradičního makroekonomicky bipolárního schématu, který se v ČR budoval od začátku 90. let. KDU připomíná spíše motýla, který přelétá z jedné misky vah na druhou, aby dosáhl svých vlastních cílů. Celkem bychom tedy měli 108 mandátů mimo tradiční politické spektrum. KSČM je stranou protisystémovou a oč by se jako vládní strana pokusila, toť hrůza pomyslet. (Zvláště já jako zaměstnanec církevní školy bych se toho měl obávat !) Úsvit objektivně žádný politický program nemá. ANO se schovává za štítek „liberální“, což může znamenat například riskantní rozpočtovou politiku, avšak celkově je i tato strana spíše slepencem pragmatiků, kteří se vezou na mediálním zázemí svého maskota Babiše. Jasnou makroekonomickou představu ANO rozhodně nemá, přichází jen s různými instantními recepty na hurá pokrok.

Standardní politický režim tedy v roce 2013 v ČR prohrál a zdá se, že nadcházející volby by tuto porážku mohly dále prohloubit. K tomuto prohloubení přispějí i křesťanské hlasy pro KDU-ČSL, která svým slibem konzistence ve výše zmíněných etických otázkách trhá onu „religious right“. Prohra tradičního politického uspořádání samozřejmě není přímo katastrofou. Vláda pak sice bude nekonzistentní v např. otázce ceny práce a zahraniční politiky, bude nám však alespoň budovat rychlé železniční koridory a optimalizovat úřednický aparát. Nevýhodou, kterou však zatím lze jen tušit je, že se tradiční makroekonomická témata (mzdy, daně, důchody, atp.) přesunou mimo hledáček veřejnosti. Demokracie tím bude ohrožena, a to nejen proto, že si Babiš doslova koupil několik klíčových médií, ale spíše proto, že Babiš, KSČM, Okamura a další budou výsledkem frustrace obyčejného voliče, zatímco těžiště moci bude právě kvůli nesystémové podstatě těchto hnutí někde jinde, mimo náš dohled. Již nyní se Jiří Rusnok projádril, že „že česká ekonomika je velmi rezistentní, pokud jde o domácí politické turbulence, což je znak její stability a síly“. Neznamená to ale i to, že jsou klíčové instituce v jakémsi závětrí, mimo demokratickou kontrolu? Smysl by to přeci dávalo. Čistě teoreticky, jsou-li lidé schopni volit

oligarchy, samolibé starce, nekompetentní šašky a zkorumpované idioty, není lepší nepozorovaně přesunout dohled nad životními funkcemi státu někam do závětrí, kam se pozornost veřejnosti neubere, a to aby demokracie nenapáchala tolik škody? Šlo by o „outsourcing politické moci“, o vytváření tzv. epistokracie, čili *kvalifikované vlády expertních institucí, v níž instituce mají politickou autoritu díky své specializaci a schopnosti generovat optimální řešení* (Jeffrey 2017).

Takováto podoba vlády již nyní v omezené míře probíhá, v záměrech některých osob však může jít o silně nedemokratický prvek, neboť ony „expertní instituce“ jsou nevolené a v některých otázkách je těžké onu kýženou profesionalitu posoudit. Otázky, které dosud dělily pravici od levice, měly často hluboký filosofický základ a jejich nepopulistické zodpovězení vyžadovalo zapojení abstraktních, téměř filosofických pojmů. Jedni věřili v „neviditelnou ruku trhu“, druzí v nutnost regulace. Jedni v sílu privátního sektoru, druzí ve státní optimalizaci. Tyto abstrakce mohou u politicky neuvědomělých voličů způsobit nezáměr. Jak říká hlavní hrdina ve filmu *Gangster Ka*, „mně je vaše politika u prdele, mně zajímá, kdo mi dá víc“. Podobně uvažuje volič, který nezkoumá ani politický směr strany, ani charakter volených osob. Bude klidně volit stranu bez zřetelného ideového pojetí, kterou pevně svírá jediný člověk, a to ten, co má nejméně čtyři otevřené aféry (dluhopisy, nahrávky, čapí hnízdo, dotace Agrofertu) a jedno trestní stíhání na krku. Každá z těchto afér by bývala byla jakéhokoli minulého ministra financí vylita z politiky ven. Proč ho bude volit? Protože on to „prostě zařídí“.

Před odpovědí na titulní otázku tudíž dlužno podotknout, že předvolební agitace může sledovat různé cíle. Tím prvním je ono prvoplánové „co mi kdo nabídne“, na zcela jiné úrovni je ale agitace, které jde o zachování demokratického systému v podobě před příchodem nesystémových stran.

Demytologizace evangelia

Mají nám tedy křesťanští publicisté říkat, koho máme volit? V tom první slova smyslu ne. Co jsme viděli loni v USA bylo otřesné a Bůh chraň, aby se nám to opakovalo zde. Co ale v tom smyslu druhém, ve smyslu podpory tradičního politického rozložení na pravici a levici? Proč volit systém a nevolit rychlou cestu? A nebude podpora systému stejnou kompromitací evangelia, čili oním „hrozným prdem, co div neroztrhne prdel i břich“? Zajisté ano. Míchat se do politiky a lobovat za konkrétní stranu z pozice křesťana znamená kompromitovat evangelium. Co když je však režim zločinný, strana prohnílá, politik podlý? V takovém případě musí křesťanský publicista hledat způsoby, jak vynést na světlo pravdu osobitým způsobem, který by obvinil to zlé a zároveň neuvěznil evangelium v systému, který chce očistit. Jako například Rudolf Bultmann. Vypráví se, že ráno po *Kristallnacht* vešel do auly, kde měl mít přednášku a kde již čekali jeho studenti. Rozložil si své poznámky a přešel k oknu, z něžž bylo na místě marburské synagogy vidět jen doutnající ruiny. Bultmann chvíli hleděl a pak, aniž by cokoli řekl, otočil se, sbalil si poznámky a odkráčel pryč.

Běžným omylem je tvrzení, že cílem Bultmannovy demytologizace Nového zákona bylo podrobit

novozákonní víru kritice z pozice moderního vědeckého světonázoru. Kdepak! Jeho cílem bylo nikoli křesťanství revidovat, ale osvobodit je od jakéhokoli mýtu, a to jak od fantastické mytologie prvního století, tak od vědeckotechnické mytologie století dvacátého a od plíživé mytologie německého idealismu a z něj rostoucího nacismu. Útěk k existencialismu a k demytologizaci tak byl de facto odvážným úderem nepřátelskému režimu přímo z katedry na renomované univerzitě (viz zvláště [Congdon 2017](#)).

Co však znamená demytologizace dnes? Znamená to zbavit evangelium oné imperialistické pachuti pravicového konzervativismu, ale také od pachuti marxismu a multikulturalismu. Nechat jej hovořit samo za sebe v různých kulturních inkarnacích. Pokud pak jde o titulní otázku, Bultmannův příklad je vodítkem i pro křesťanské publicisty. Pokud chcete doporučovat politické strany nebo celý systém, myslete vždy v první řadě na svobodu evangelia. Vnitřní nebezpečí pro tuto svobodu představuje politická polarizace evangelia, vnější nebezpečí představují kultury osobnosti, pragmatismus bez morálního kompasu, mezinárodní napětí, jakákoli cenzura či kontrola médií, atd.

Závěr

Zcela prakticky jsem tedy nyní na vážkách. Jakkoli se nechci jako křesťan politicky vyhranit, u Babiše svítí kontrolka hned u tří nebezpečných symptomů: kult osobnosti, kontrola médií a pragmatismus bez morálního kompasu. Trvám na tom, že předvolební lobování a politické taškařice křesťanům nepřísluší. S ohledem na výše uvedené, čili ve jménu svobody evangelia, však musím nyní zcela konkrétně lobovat: volte systém. Dle svého nejlepšího porozumění filosofickému rozdílu mezi pravicí a levicí volte Fialu nebo Zaorálka. Volte strany se silným programem (ne nutně ODS!), které budou usilovat o demokratickou kontrolu nad úředníky. Nevolte žádnou z výše zmíněných nesystémových stran a zvláště nevolte Babišovo ANO. Proč? Protože se alespoň pro tuto chvíli zbavíte zodpovědnosti za riziko, které s sebou volba mediálního magnáta s pečlivě budovanou image nese.

Neříká se mi to ale lehko. Trochu mě bolí břicho. Musím na záchod...

<https://selah.diet/uvahy/meli-by-nam-krestansti-publiciste-rikat-koho-mame-volit/>